

Wat kan de alledaagse praktijk ons vertellen over pedagogische kracht?

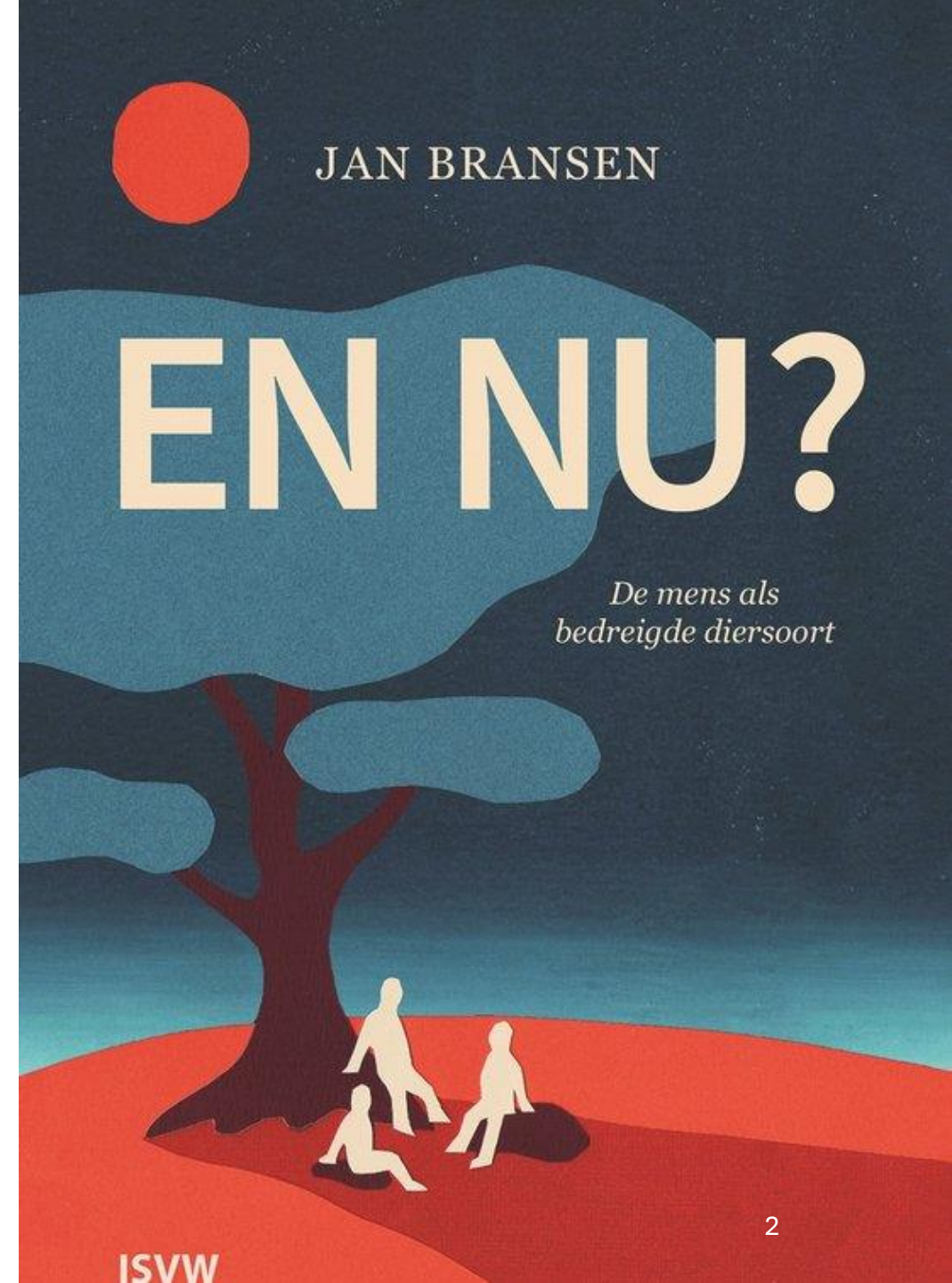
VBSP congres - oktober 2025

Philippe Noens en Eva Brattinga

Filosofie als **publieke praktijk**

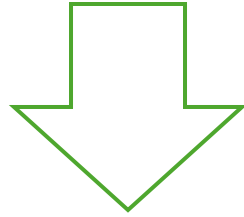
Uit: Bransen, J. (2025). *En nu? De mens als bedreigde diersoort*. ISVW.

“Meer is het niet. Tot je op een later moment, of op een andere dag, of weken later elkaar weer tegenkomt in een reflectieve bui, op een bankje of onder een boom, en samen weer aan het denken slaat, elkaars mentale flexibiliteit uitdaagt. Dat is filosofie: mentale flexibiliteit oefenen, denken, en vooral ook denken over denken” (p. 15)

Pedagogiek als publieke praktijk

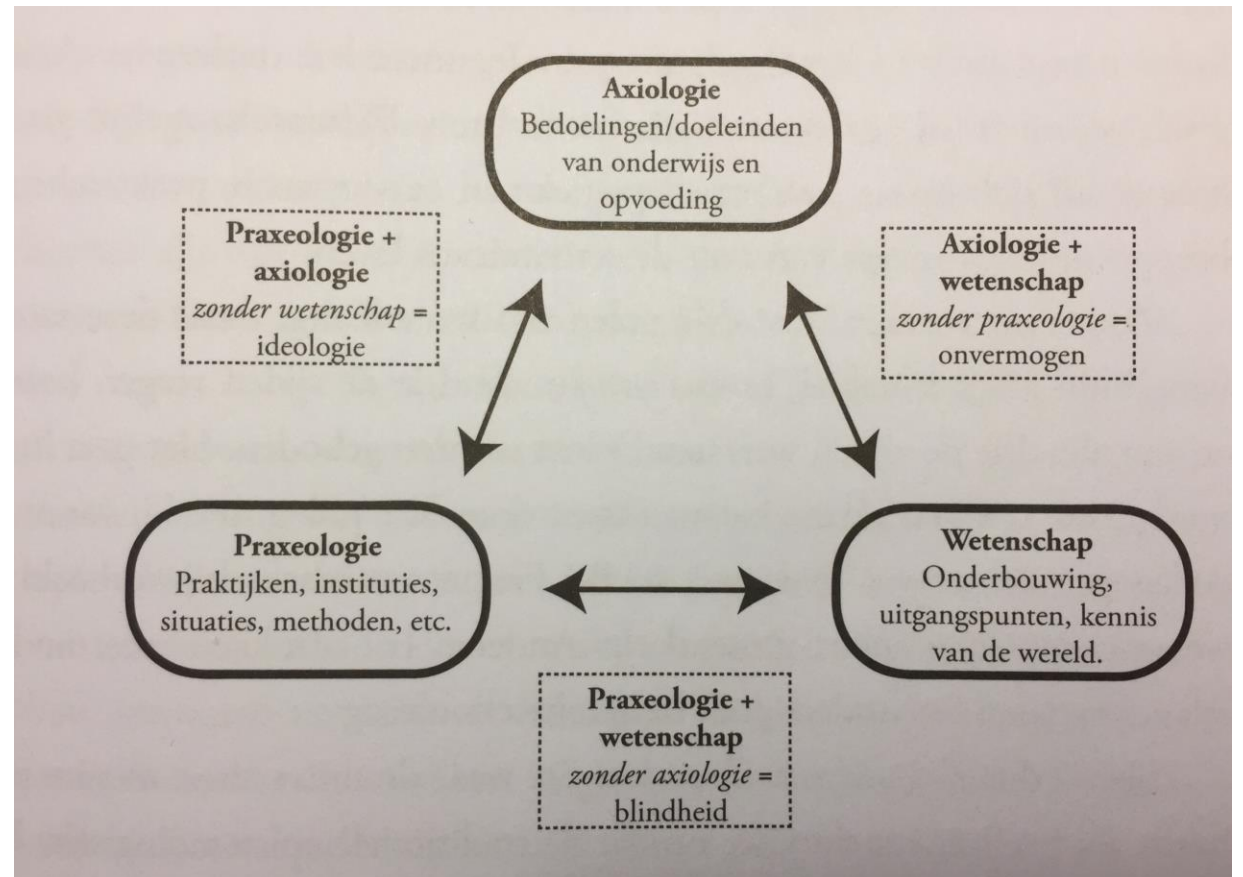
Filosofie = (samen) denken over denken (cf. mentale flexibiliteit)

Pedagogiek = (samen) denken over (*de zin, betekenis, het waartoe, het waarom, het wat & het hoe, maar ook het wanneer en het met wie van*) opvoeden, onderwijzen en (volwassenen)vorming

Pedagogiek als handelingswetenschap

Uit: Meirieu, P. (2016).
*Pedagogiek. De plicht om
weerstand te bieden.*
Phronese.

pedagogische
methodisch
based
methodiek
evidence
werken
professionaliteit
kwaliteitszorg
normatieve
professionele
practical
presentie
VLOR
intuïtie
grondvormen
tact
profiel
rollen
Baartman
moment
opleidingsprofiel
pedagogisch
wisdom
van
kw

PEDAGOGISCHE AMBACHT

(naar Prof em Marc Depaepe, 1991-2017)

Pedagogiek als **narratieve** praktijk

Verhalen als bron van waarheid: door vertellen en door lezen (naar Levering, Miedema & Pols, 1995).

Verschillende 'opvoedingsbronnen'

- Culturele referenten (Meirieu), bv. mythe van Icarus, boeken, films
- Religieuze bronteksten
- (In)formeel netwerk
- Wetenschappelijke inzichten
- Kunst
- Levenservaring(en)
- ...

Waar en hoe wordt pedagogische kracht in de praktijk beschreven ?

- in
 - curricula?
 - Beroepsprofielen?
 - Opleidingsprofielen?
 - Vacatures?
 - Media?
- door
 - pedagogische professionals in het werkveld?
 - kinderen, jongeren en hun context?
-

*“Sommige vragen
zijn zo goed dat het
jammer zou zijn ze
met een antwoord te
verknoeien.”*

ONTDEKKING VAN DE HEMEL

ROMAN

HARRY
MULISCH

Voorbeeld: professionele kern GW

- **Bouwsteen 1: De GW is een gezins- en contextondersteuner met focus op opvoeding en (partner)relaties**
- De GW ondersteunt mensen op een methodische wijze doorheen verschillende levensfasen. De GW houdt hierbij steeds rekening met de levensomstandigheden. De GW bevordert en begeleidt duurzame en kwaliteitsvolle relaties tussen partners en gezins- en familieleden en in gezinsvervangende contexten. De GW hanteert steeds een gezinsreflex om binnen verschillende levensdomeinen een passend ondersteunings- en vormingsaanbod te realiseren.
- **Bouwsteen 2: De GW is een generalist met gezinsreflex**
- De GW is breed opgeleid. De GW kijkt vanuit verschillende disciplines en wetenschappelijke kaders naar mens, relaties en samenleving. De GW brengt deze in dialoog met praktijkkennis, ervaringskennis, andere kennistradities en (internationale) praktijken.
- **Bouwsteen 3: De GW is een divers-sensitieve sterkte-architect**
- De GW gaat respectvol om met verschillen. De GW handelt divers-sensitief en vertrekt daarbij vanuit ieders ervaringen, sterktes en kwetsbaarheden en referentiekader. Een krachtgerichte en participatieve basishouding staat hierbij centraal. De GW erkent de diversiteit aan relaties en samenlevingsvormen in een dynamische maatschappij.
- **Bouwsteen 4: De GW is een betrokken bruggenbouwer**
- De GW legt vanuit de gezinsreflex verbindingen en werkt op en tussen verschillende niveaus. De GW versterkt het informele en het formele netwerk (micro- en mesoniveau). De GW faciliteert samenwerking tussen en met organisaties onderling en overheids- en beleidsactoren (meso- en macroniveau).
- **Bouwsteen 5: De GW is een lerende teamspeler**
- De GW brengt in een (multidisciplinair) team de gezinsreflex binnen. De GW reflecteert kritisch over het eigen functioneren en staat open om levenslang te leren en innoveren. De GW toont ondernemingszin, werkt autonoom en denkt co-creatief. De GW werkt daarnaast mee aan kwaliteitszorg als visie- en organisatieontwikkeling. De GW neemt mee een coördinerende en coachende rol op t.a.v. beroepskrachten en vrijwilligers.
- **Bouwsteen 6: De GW is een maatschappelijk geëngageerde pleitbezorger**
- De GW bevordert vanuit een gezinsreflex duurzaam de kwaliteit van leven van partners, gezins- en familieleden en gezinsvervangende contexten door een signaalfunctie op te nemen naar het beleid van organisaties en overheden.

Voorbeeld – basishouding SRW

Je bent GEËNGAGEERD;

- je neemt verantwoordelijkheid op voor je eigen gedrag en de consequenties ervan
- je hebt interesse in en laat je raken door de andere en door de wereld
- je onderneemt actie tegenover kinderen, jongeren en hun context, je laat je hierbij leiden door mensenrechten in het algemeen en kinderrechten in het bijzonder
- je toont geloof in groei en veranderbaarheid

Je bent INTEGER;

- je bent authentiek, er is overeenstemming tussen wat je voelt, denkt, wil en wat je toont
- je bent respectvol (in het omgaan met anderen, in het omgaan met informatie...)
- je bent betrouwbaar en houdt je aan gemaakte afspraken, je zegt wat je doet en doet wat je zegt
- je streeft ernaar het goede te doen (normatieve professionaliteit)

Je bent VERBINDEND;

- je stelt je beschikbaar op vanuit een niet-wetende houding
- je bent empathisch, je zoekt aansluiting bij het denken, voelen en handelen van de andere vanuit een niet-oordelende houding
- je stelt je meerzijdig partijdig op, je hebt aandacht voor noden, behoeften en belangen van alle betrokkenen
- je blijft – afgestemd - nabij

Je bent CREATIEF;

- je ziet creatief potentieel in jezelf en in de andere
- je durft gekende paden verlaten
- je hebt de reflex om initiatieven op maat te ontwikkelen en in te zetten

Je werkt ONDERBOUWD;

- je laat je in je handelen leiden door de methodisch-agogische cyclus, door (pedagogische) theoretische kaders en door reflectie
- je stelt je kritisch op t.a.v. micro-, meso- en macrofactoren en gaat op zoek naar onderlinge wisselwerking tussen de factoren
- je streeft naar blijven leren

Wat moet voor jou zeker in een vacature voor een toekomstige collega worden vermeld? Welke woorden zou je (niet) gebruiken? Waarom?

Jan Steen – Schoolmeesters (1665) Privécollectie

*“Iedereen is empathisch en flexibel,
maar wat betekent dit dan
concreet...en wanneer lukt het je niet
om dit te zijn, en hoe uit zich dat?”*

Wat vertelt ons dit over
pedagogische kracht?

Hoe omschrijf jij jouw
job aan een ver-
familielid (die geen
kaas heeft gegeten van
de sector)?

“ Ah ziet, beetje gaan klimmen met de Jens en 't is opgelost...ik ga er nog een klimabonnementje kopen seg.”

Wat vertelt ons dit over
pedagogische kracht?

Wat was een
'pedagogisch krachtig'
moment in jouw werken,
en waarom?

“Gaat over hoe aanwezig te zijn.”

“Ik ben iemand die blijft komen.”

“Altijd aan tafel, dat is toch niet menselijk”

“In verlof kan er werkelijk vanalles gebeuren.”

Wat vertelt ons dit over
pedagogische kracht?

Graag verder met ons in gesprek?

philippe.noens@odisee.be

eva.brattinga@ucll.be

Virginie Elodie Demont Breton (1898) - KMSKA

Referenties

Demont-Breton, V. É. (1898). *Het water in!* [Schilderij]. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, België.

Elias, I. (1629). *Feestvierend gezelschap* [Schilderij]. Rijksmuseum, Amsterdam, Nederland.

Levering, B., Miedema, S., & Pols, W. (1995). *Opvoeding zoals het is* (2e geheel herziene druk). Tijdstroom.

Meirieu, P. (2019 [2016]). *Pedagogiek. De plicht om weerstand te bieden*. Culemborg: Phronese.

Mulisch, H. (1992). *De ontdekking van de hemel*. Amsterdam: De Bezige Bij.

Van Gogh, V. (1884). Wever [Schilderij]. Van Gogh Museum, Amsterdam, Nederland.

Van Gogh, V. (1885)/ De Aardappeltelers. [Schilderij]. Van Gogh Museum, Amsterdam, Nederland.

Wouters, R. (z.d.). *Moeder met kind* [Schilderij]. Mu.ZEE, Oostende, België.